

Investigating the Impact of Corporate Governance on the Timeliness of Financial Reporting with Emphasis on the Moderating Role of the Auditor Specialization in Industry¹

Hayedeh Abdi Toloei², Seyed Mohammad Abdollahi Keyvani³,
Esmaeil Ghafari⁴, Seyed Shayan Mousavi Rouhbakhsh⁵

Received: 2021/04/11
Accepted: 2021/08/24

Research Paper

Abstract

The Lack of corporate governance mechanisms, increasing shareholder interests, and improving performance make it difficult for companies. Timely dissemination of information reduces information asymmetry, rumors and information leakage in the market. The purpose of this study is to improve effective decision making for investors and, on the other hand, for corporate executives to achieve positive results and ultimately improve the performance of their companies. In this study, the data of 152 listed companies in Tehran Stock Exchange were studied. This information was collected by the new approach software and analyzed by multiple linear regression using EvIEWS9 software. The results showed that the CEO's duality had an adverse effect on the timeliness of financial reporting and the size and independence of the Audit Committee had a direct effect on the timeliness of financial reporting. The auditor's expertise also has a significant effect on the relationship between the size and independence of the Audit Committee on the timeliness of financial reporting.

Key Words: Corporate Governance, Audit Committee Size, Independence of the Audit Committee, Timeliness of Financial Reporting, Auditor's Expertise in Industry.

JEL Classification: G34, C22, M41

1. DOI: 10.22034/JSE.2020.11144.1376

2. M.A in financial management, Tehran North branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Mahavarpour_r@pnu.ac.ir

3. Assistant Prof in Department of Financial Management, Tehran North Branch, Islamic Azad University, Tehran-Iran. (Corresponding Author) seyedmohdak@gmail.com

4. Instructor, Department of Financial Management, Tehran North Branch, Islamic Azad University, Tehran-Iran.

5. M.A in financial management, Tehran North branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

سازمان بورس و اوراق بهادار، مرکز پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی

فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال چهاردهم، شماره ۵۵، پاییز ۱۴۰۰، صص ۱۹۴-۱۷۵

بررسی تأثیر نظام راهبری شرکتی بر به موقع بودن گزارشگری مالی با تأکید بر نقش تعدیل کنندگی تخصص حسابرس در صنعت^۱

هایده عبدی طلوعی^۲، سید محمد عبدالمهی کیوانی^۳، اسمعیل غفاری^۴،

سید شایان موسوی روح بخش^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۰۲

مقاله پژوهشی

چکیده

نبود مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی، افزایش منافع سهامداران و نیز بهبود عملکرد، شرکت‌ها را دچار مشکل می‌کند. انتشار به موقع اطلاعات باعث کاهش عدم تقارن اطلاعات، شایعه‌ها و درز اطلاعات در بازار می‌شود. هدف این تحقیق بهبود در اتخاذ تصمیمات کارا برای سرمایه‌گذاران و از طرفی برای مدیران شرکت‌ها جهت نیل به نتایج مثبت و در نهایت به بهبود عملکرد شرکت‌ها نشان منجر شود. در این پژوهش، اطلاعات ۱۵۲ شرکت پذیرفته شده در بورس تهران مورد بررسی قرار گرفته است. این اطلاعات توسط نرم افزار ره آورد نوین گردآوری و به روش رگرسیون خطی چندگانه با کمک نرم افزار Eviews9 مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج نشان داد؛ دوگانگی مدیر عامل بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معکوس دارد و اندازه و استقلال کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر مستقیم دارد، همچنین تخصص حسابرس بر ارتباط بین اندازه و استقلال کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

واژه‌های کلیدی: نظام راهبری شرکتی، اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، به موقع بودن گزارشگری مالی، تخصص حسابرس در صنعت.

طبقه‌بندی موضوعی: G34, C22, M41

DOI: 10.22034/JSE.2020.11144.1376

۲. کارشناس ارشد مدیریت مالی، گروه مدیریت مالی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. ستادیار، گروه مدیریت مالی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول). seyedmohdak@gmail.com

۴. مربی گروه مدیریت مالی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۵. کارشناس ارشد مدیریت مالی، گروه مدیریت مالی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

راهبری شرکتی^۱، خطوط تصمیم‌گیری، حوزه و تناسب اختیارات و وظایف سطوح مدیریت عالی سازمان را برای نیل به دو هدف اساسی بررسی می‌کند.

- ۱- کاهش ریسک بنگاه اقتصادی از طریق بهبود و ارتقای شفافیت^۲ و پاسخ‌دهی^۳.
- ۲- بهبود کارایی دراز مدت سازمان از طریق جلوگیری از خودکامگی و عدم مسئولیت مدیریت اجرایی (حسینی، ۱۳۹۳):.

به موقع بودن گزارشات مالی یکی از خصایص مربوط بودن اطلاعات و به معنای آن است که اطلاعات مالی زمانی در اختیار استفاده کنندگان قرار بگیرد که فرصت اتخاذ تصمیم، قضاوت و اقدام نسبت به موضوع مورد نظر برای آنان وجود داشته باشد. به عبارت دیگر، اطلاعات مالی باید بیش از سپری شدن زمانی که استفاده کنندگان می‌توانند بر مبنای آن اطلاعات سودآوری و تصمیم‌گیری نمایند در اختیار آنها گذاشته شود. اعضای هیئت تدوین کننده استانداردهای حسابداری در سرتاسر جهان اتفاق نظر دارند که به موقع بودن یکی از مهمترین ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی افشاء شد بوسیله سازمان‌هاست. و همواره به آن موافقت شده که اطلاعات حسابداری باید ویژگی‌های کیفی ضروری کامل بودن، قابل اتکا بودن، مربوط بودن و قابلیت مقایسه داشتن را به منظور مفید بودن، دارا باشد. مطالعاتی در این حوزه توسط محققانی با متغیرهای دیگر و در ابعاد زمانی صورت پذیرفته که نسبت به شرایط روند زمانی و نمونه‌های تحت مطالعه خود نتایجی مختلفی داشته اند.

شرکت‌ها معتقدند که حاکمیت شرکتی مناسب، مدیریت و کنترل اثربخش واحدهای تجاری را تسهیل می‌کند. بنابراین شرکت‌ها قادر به ارائه بازده بهینه‌ای برای کلیه ذینفعان می‌باشند. اهداف حاکمیت شرکتی به صورت زیر خلاصه می‌شود:

- افزایش ارزش سهامداران؛
- محافظت از منافع سهامداران و سایر ذینفعان شامل مشتریان، کارکنان و عموم جامعه به طور کل؛
- اطمینان از شفافیت و یکپارچگی در تبادل اطلاعات و قابلیت دسترسی به اطلاعات کامل، صحیح و شفاف برای کلیه ذینفعان؛

- اطمینان از پاسخگویی راجع به عملکرد و دستیابی به امتیازاتی در کلیه سطوح؛
 - هدایت شرکت با بالاترین سطح استاندارد به منظور رقابت با دیگران (نمازی، ۱۳۸۷).
- گزارشگری مالی، انتقال اثربخش اطلاعات مالی به افراد برون سازمانی به روشی معتبر و به موقع است که یکی از اهداف عمده آن فراهم ساختن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد و توان سودآوری بنگاه اقتصادی است. شرط لازم برای دستیابی به این هدف، ارائه اطلاعات مالی به نحوی است که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش بینی فعالیت های آتی بنگاه اقتصادی مؤثر واقع گردد. اما با وجود سازوکارهای راهبری بر گزارشگری مالی شرکت ها، به نظر می رسد که شرکت ها از کیفیت گزارشگری مالی یکسانی برخوردار نیستند و این امر بیانگر آن است که احتمالاً عوامل متعدد دیگری باعث ایجاد تفاوت در کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها می شود. کیفیت گزارشگری مالی، دقت و صحت گزارشهای مالی در بیان اطلاعات مربوط به عملیات شرکت، خصوصاً جریان های نقدی مورد انتظار، به منظور آگاه نمودن سرمایه گذاران می باشد. در یک نگاه کلی حاکمیت شرکتی، شامل ترتیبات حقوقی، فرهنگی و نهادی می شود که سمت و سوی حرکت و عملکرد شرکت ها را تعیین می کنند. عناصری که در این صحنه حضور دارند، عبارتند از: درصد هیأت مدیره غیر موظف، تجمع مالکیت، مالکیت نهادی، دوگانگی نقش رئیس هیأت مدیره و نوع حسابرس. در این میان آنچه که بیشتر جلب توجه می کند حضور روزافزون سرمایه گذاران نهادی و حقوقی در دایره مالکین شرکت های سهامی عام و تأثیری است که حضور فعال این گروه بر نحوه حکمرانی و تولید بر سازمان ها و همچنین عملکرد آنها می تواند داشته باشد (ستایش، ۱۳۹۲).
- با توجه به مطالب مذکور؛ هدف کلی این مقاله بررسی تأثیر نظام راهبری شرکتی بر به موقع بودن گزارشگری مالی با تأکید بر نقش تعدیل کنندگی تخصص حسابرس در صنعت است.

تخصص حسابرس در صنعت

برای اندازه گیری تخصص حسابرس از رویکرد سهم از بازار استفاده می شود. برای محاسبه سهم از بازار، رویکرد پالمرز به کار می رود که مطابق با آن، تخصص صنعتی حسابرس متغیری دامی (دو وجهی) است. چنانچه سهم بازار (مجموع دارایی های تمام صاحبکاران هر مؤسسه حسابرسی خاص در صنعت خاص تقسیم بر مجموع دارایی های تمام صاحبکاران در صنعت) مؤسسه حسابرسی خاصی از نسبت به دست آمده از رابطه $(\frac{1}{N \text{ audit firms}} \times 1/2)$ بیشتر باشد،

مؤسسه حسابرسی مذکور متخصص در صنعت محسوب شده و به آن یک اختصاص می‌یابد؛ در غیر این صورت برای این متغیر صفر در نظر گرفته می‌شود. در رابطه یاد شده، مخرج کسر بیان کننده تعداد مؤسسه‌های حسابرسی مشغول به کار در صنعتی خاص است. از سویی دیگر، سهم از بازار عبارت است از فروش‌های رسیدگی شده توسط مؤسسه حسابرسی در صنعتی خاص، بخش بر کل فروش‌های آن صنعت (ابراهیمی کردلر و جوانی قلندری، ۱۳۹۵).

راهبری شرکتی

طبق تعریف (Anuar, et al., 2018) برای اندازه‌گیری این متغیر از شاخص‌های زیر استفاده می‌شود:

دوگانگی مدیر عامل^۱ = اگر مدیر عامل و رئیس یک شخص است ۱، در غیر این صورت ۰؛
اندازه کمیته حسابرسی^۲ = تعداد اعضای کمیته حسابرسی است؛
استقلال کمیته حسابرسی^۳ = نسبت مستقل مدیران غیر اجرایی به تعداد کل اعضای هیئت مدیره، در کمیته حسابرسی است.

به موقع بودن گزارشگری مالی

زمان افشای به موقع برای اندازه‌گیری آن که عبارت است از؛ تفاوت آخرین تاریخ مجاز افشا که ۴/۳۱ است و تاریخی که شرکت مورد نظر در آن افشا می‌نماید (Dogan, et al., 2007).

سوالات پژوهش

این مقاله در صدد این است که به سوالات ذیل پاسخ دهد.

- ✓ تأثیر دوگانگی مدیر عامل بر به موقع بودن گزارشگری مالی چگونه است؟
- ✓ تأثیر اندازه کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی چگونه است؟
- ✓ تأثیر استقلال کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی چگونه است؟
- ✓ تأثیر تخصص حسابرسان بر ارتباط بین دوگانگی مدیر عامل و به موقع بودن گزارشگری مالی چگونه است؟

- ✓ تأثیر تخصص حسابرس بر ارتباط بین اندازه کمیته حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی چگونه است؟
- ✓ تأثیر تخصص حسابرس بر ارتباط بین استقلال کمیته حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی چگونه است؟

فرضیات پژوهش

- ✓ دوگانگی مدیر عامل بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
- ✓ اندازه کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
- ✓ استقلال کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
- ✓ تخصص حسابرس بر ارتباط بین دوگانگی مدیر عامل و به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
- ✓ تخصص حسابرس بر ارتباط بین اندازه کمیته حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
- ✓ تخصص حسابرس بر ارتباط بین استقلال کمیته حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

پیشینه پژوهش

آنر و همکاران (Anuar, et al., 2018)، به بررسی ارتباط تخصص شغل حسابرسی با شفافیت افشای شرکت‌ها در تایوان پرداخت. این مطالعه که به بررسی ارتباط بین اداره شرکت (یعنی دوگانگی مدیر اجرایی، اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی و جلسه کمیته حسابرسی) و به موقع بودن گزارش مالی پرداخته است. و بررسی نموده که آیا تخصص صنعت حسابداران، ارتباط بین اداره شرکت‌ها و به موقع بودن گزارش مالی را کاهش می‌دهد یا افزایش می‌دهد. نمونه این پژوهش شامل ۷۴۰ شرکت ذکر شده در بورس مالزی بود و در سال ۲۰۱۴ تمرکز داشته است. نتایج نشان داد که با ارائه گزارش‌های مالی بیشتر درمورد گزارش‌های مالی با کمیته حسابرسی بزرگتر، نسبت کمتری از مدیران اجرایی مستقل در کمیته حسابرسی، کمتر جلسه کمیته حسابرسی مکرر؛ و توسط متخصص صنعت مورد بازرسی قرار می‌گیرند.

توکل نیا (۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان تخصص حسابرس در صنعت، جریان نقد آزاد و مدیریت سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته انجام داده است نمونه آماری دربرگیرنده ۱۳۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ بوده است. برای آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد بین تخصص حسابرس در صنعت و مدیریت سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته ارتباطی منفی برقرار است. از سویی دیگر، ارتباطی مستقیم بین جریان نقد آزاد و مدیریت سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته وجود دارد. این در حالی است که تخصص حسابرس در صنعت، موجب تضعیف ارتباط مستقیم بین جریان نقد آزاد و مدیریت سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته می‌شود.

روش پژوهش

این تحقیق از دیدگاه هدف از نوع کاربردی است. زیرا نتایج حاصل از آن می‌تواند برای مدیریت، مالکان، دولت و نیز تصمیمات سرمایه‌گذاری مورد استفاده قرار گیرد. تحقیق حاضر از دیدگاه ماهیت، توصیفی و از لحاظ ارتباط بین متغیرها علی می‌باشد زیرا جهت کشف روابط بین متغیرهای تحقیق، همچنین به دلیل استفاده از تکنیک‌های رگرسیون و همبستگی از نظر استدلالی، استدلال استقرایی است و به لحاظ نوع داده، یان تحقیق کمی می‌باشد.

جمع‌آوری اطلاعات جهت بیان ادبیات نظری و پیشینه تحقیقات قبل به روش کتابخانه‌ای است که شامل بهره‌گیری از پایان‌نامه‌ها و مقالات خارجی و داخلی است. جمع‌آوری داده‌های اولیه مورد نیاز مربوط به متغیرهای تحقیق بر اساس اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت‌ها و بانک‌های اطلاعاتی متعلق به سازمان بورس اوراق بهادار صورت می‌گیرد. ذخیره‌سازی داده‌های اولیه به کمک نرم افزار صفحه گسترده اکسل^۱ صورت می‌گیرد. جهت دستیابی به داده‌های نهایی محاسباتی روی داده‌های خام انجام شده و مقادیر نهایی متغیرها بدست آمده است.

1. Excel

جدول (۱): متغیرهای پژوهش و نحوه محاسبه آنها

نوع	نام متغیر	شاخص	نماد	نحوه محاسبه
مستقل	راهبری شرکتی	دوگانگی مدیر عامل	DUALITY	اگر مدیرعامل و رئیس یک شخص است ۱، در غیر این صورت ۰
		اندازه کمیته حسابرسی	ACSIZE	تعداد اعضای کمیته حسابرسی
		استقلال کمیته حسابرسی	ACIND	نسبت مستقل مدیران غیر اجرایی به تعداد کل اعضای هیئت مدیره، در کمیته حسابرسی
وابسته	به موقع بودن گزارشگری مالی		EA	تفاوت آخرین تاریخ مجاز افشا که ۴/۳۱ است و تاریخی که شرکت مورد نظر در آن افشا می نماید
تعدیلگر	تخصص حسابرس در صنعت		Spau	$\frac{1}{N \text{ audit firms}} \times 1/2$
کنترلی	اهرم مالی		Leverage	$\frac{\text{ارزش دفتری بدهی های شرکت}}{\text{ارزش دفتری دارایی های شرکت}}$
	اندازه شرکت		size	Ln(TA)
	سودآوری		ROA	$\frac{\text{سود بعد از کسر مالیات}}{\text{کل دارایی ها}}$
	حسابرس بزرگ در شرکت ها		BIG4	اگر حسابرس جزو حسابرسان رتبه اول طبقه بندی موسسات حسابرسی معتمد بورس و سازمان حسابرسی باشد عدد یک در غیر این صورت عدد صفر
	نرخ رشد		GROWTH	$\frac{\text{ارزش بازار حقوق صاحبان سهام}}{\text{ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام}}$

جامعه آماری و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در خلال سال های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۶ است. در پژوهش حاضر از روش نمونه برداری حذف سیستماتیک استفاده گردیده است که از جامعه آماری مورد نظر، ۱۵۲ شرکت نمونه با توجه به شرایط و محدودیت های جدول ۲ انتخاب گردیده است:

جدول (۲): حجم نمونه و عوامل لحاظ شده برای غربال^۱

ردیف	شرح	تعداد
	شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۹۶	۵۴۱
۱	کسر می شود: شرکت‌های موجود در صنعت واسطه گران مالی	(۲۵)
۲	کسر می شود: شرکت‌های که در دوره زمانی تحقیق جزو بورس نبوده اند	(۵۰)
۳	کسر می شود: شرکت‌های موجود در صنعت بانک	(۲۷)
۴	کسر می شود: توقف معاملاتی	(۱۱)
۵	کسر می شود: شرکت‌های بیمه	(۲۱)
۶	کسر می شود: شرکت‌های موجود در صنعت سرمایه گذاری	(۸۹)
۷	کسر می شود: شرکت‌های دارای داده ناقص	(۷۷)
۸	کسر می شود: شرکت‌های دارای سال مالی غیر از ۲۹ اسفند	(۸۹)
	نمونه نهایی	۱۵۲

تجزیه و تحلیل

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار (Excel) پس از اصلاحات و طبقه‌بندی لازم بر اساس متغیرهای مورد بررسی وارد نرم افزار Eviews9 شده و تجزیه و تحلیل‌های نهایی انجام خواهد شد و در نهایت به تایید یا رد فرضیات تحقیق با استفاده از نتایج حاصله از نرم‌افزارهای مربوطه خواهیم پرداخت.

آماره‌های توصیفی

شاخص‌های توصیف داده‌ها که در این پژوهش؛ شامل شاخص‌های مرکزی (مانند میانگین و میانه) و شاخص‌های پراکندگی (انحراف معیار و دامنه تغییرات (این شاخص با تفاضل کوچکترین مشاهده از بزرگترین مشاهده محاسبه می‌شود)، با استفاده از نرم افزار Eviews، اندازه‌گیری شده‌اند. به وسیله این مشخصات می‌توان دید کلی در مورد مقادیر هر یک از متغیرها بدست آورد.

جدول (۳): آماره های توصیفی

متغیر	به موقع بودن گزارشگری مالی	تخصص حسابرس در صنعت	دوگانگی مدیر عامل	اندازه کمیته حسابرسی	استقلال کمیته حسابرسی
نماد	EA	SPAU	DUALITY	ACSIZE	ACIND
میانگین	۱۸/۲۱۶	۰/۳۶۲	۰/۴۰۰	۳/۲۴۳	۰/۵۰۳
میانه	۱۰/۵۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳/۰۰۰	۰/۳۳۳
پیشینه	۵۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۵/۰۰۰	۱/۰۰۰
کمیته	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳/۰۰۰	۰/۰۳۳
انحراف معیار	۰/۹۳۳	۰/۴۸۱	۰/۴۹۰	۰/۶۵۴	۰/۲۲۶
کشیدگی	۰/۸۸۳	۰/۵۷۰	۰/۴۰۷	۲/۳۱۴	۰/۹۷۸
چولگی	۲/۵۵۲	۱/۳۲۴	۱/۱۶۵	۶/۳۵۴	۲/۷۲۲
مشاهدات	۹۱۲	۹۱۲	۹۱۲	۹۱۲	۹۱۲

با توجه به مقادیر جدول ۳:

تحلیل توصیفی متغیر مستقل: راهبری شرکتی به عنوان متغیر مستقل است، که با سه شاخص سنجیده می شود که بیشترین میانگین مربوط به اندازه کمیته حسابرسی حدود ۳/۲۴۳ است؛ توزیع این متغیر دارای چولگی و کشیدگی مثبت است که بیانگر تراکم مشاهدات در سمت چپ مقیاس و در حول شاخص های گرایش مرکزی سنجش است.

تحلیل توصیفی متغیر وابسته: به موقع بودن گزارشگری مالی به عنوان متغیر وابسته است که میانگین ۱۸/۲۱۶ را دارد که بیانگر متوسط به موقع بودن گزارشگری مالی شرکت های نمونه گیری شده از بورس اوراق بهادار تهران است و میانه متغیر نشان دهنده این است که حدود نیمی از شرکت های نمونه دارای پایداری اطلاعات بالاتر از ۱۰/۵۰۰ است. توزیع این متغیر دارای چولگی و کشیدگی مثبت است که بیانگر تراکم مشاهدات در سمت چپ مقیاس و در حول شاخص های گرایش مرکزی سنجش است.

تحلیل توصیفی متغیرهای کنترلی: اهرم مالی، اندازه شرکت، سودآوری، حسابرس بزرگ در شرکت ها و نرخ رشد متغیرهای کنترلی است که بیشترین میانگین مربوط به اندازه شرکت حدود ۱۳/۶۱۱ است؛ توزیع این متغیر دارای چولگی و کشیدگی مثبت است که بیانگر تراکم مشاهدات در سمت چپ مقیاس و در حول شاخص های گرایش مرکزی سنجش است.

آزمون بررسی نرمال بودن مدل‌های تحقیق

جدول (۴): آزمون جاک-برا

متغیر	نماد	آماره جاک - برا	احتمال آماره جاک - برا
جملات خطای مدل فرضیه ۱	۱ Resid	۳/۰۶۲	۰/۲۱۶
جملات خطای مدل فرضیه ۲	۱ Resid	۳/۵۰۹	۰/۱۷۲
جملات خطای مدل فرضیه ۳	۱ Resid	۲/۵۰۴	۰/۲۸۵
جملات خطای مدل فرضیه ۴	۱ Resid	۵/۰۰۰	۰/۰۸۲
جملات خطای مدل فرضیه ۵	۱ Resid	۲/۴۳۶	۰/۲۹۵
جملات خطای مدل فرضیه ۶	۱ Resid	۵/۲۹۷	۰/۰۷۰

به لحاظ آنکه مقدار احتمال آماره جاک - برا بیشتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا می‌توان نتیجه گرفت جملات خطای مدل فرضیه‌های پژوهش، دارای توزیع نرمال می‌باشند.

آزمون هم خطی متغیرهای پژوهش

جدول (۵): بررسی هم خطی متغیرها

متغیرهای مستقل و کنترلی		آماره‌های همخطی	
نام متغیر	نماد	تلرانس	عامل تورم واریانس
دوگانگی مدیر عامل	DUALITY	۱/۵۹۹	۱/۴۰۳
اندازه کمیته حسابرسی	ACSIZE	۰/۷۴۲	۱/۵۰۸
استقلال کمیته حسابرسی	ACIND	۶/۵۹۵	۱/۶۰۵
اهرم مالی	Leverage	۴/۸۱۸	۱/۰۰۸
اندازه شرکت	Size	۰/۰۸۲	۱/۰۳۸
سودآوری	ROA	۱۴/۲۵۵	۱/۰۲۳
حسابرس بزرگ در شرکت‌ها	BIG4	۰/۲۰۰	۱/۰۲۱
نرخ رشد	GROWTH	۰/۸۶۱	۱/۰۱۵

با توجه به آنکه مقدار تلرانس در همه متغیرها، بیشتر از ۰/۲ بوده است، لذا می‌توان نتیجه گرفت که میان متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش، همخطی وجود ندارد.

آزمون ناهمسانی واریانس

یکی از موضوعات مهمی که در اقتصاد سنجی به آن برخورد می‌کنیم موضوع ناهمسانی واریانس است. واریانس ناهمسان به این معناست که در تخمین مدل رگرسیون مقادیر جملات خطا دارای واریانس‌های نابرابر هستند. به منظور برآورد واریانس ناهمسانی در این تحقیق از آزمون براش پگان استفاده شده است.

جدول (۶): نتایج حاصل از ناهمسانی واریانس

نام آزمون	فرضیه	آماره	احتمال آماره
براش پگان	اول	۱/۴۴۸	۰/۱۹۳
براش پگان	دوم	۰/۹۹۴	۰/۴۰۹
براش پگان	سوم	۰/۹۵۱	۰/۴۳۳
براش پگان	چهارم	۱/۸۴۹	۰/۰۶۴
براش پگان	پنجم	۱/۱۹۶	۰/۲۹۷
براش پگان	ششم	۱/۱۶۵	۰/۳۱۷

نتایج به دست آمده حاکی از آن است مقدار احتمال آزمون‌های مذکور، بیشتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا مشکل ناهمسانی برای تمامی فرضیه‌ها وجود ندارد.

آزمون انتخاب الگوی برازش

با توجه به ادبیات تحقیق موجود و نیز ماهیت فرضیه‌های تحقیق در این پژوهش از داده‌های ترکیبی استفاده شده است. به‌منظور تعیین مدل مناسب (تلفیقی یا تابلویی با اثرات ثابت یا تصادفی) برای آزمون فرضیات از آزمون‌های چاو و هاسمن استفاده شده است.

آزمون چاو

فرض ۰: استفاده از روش داده‌های تلفیقی.

فرض ۱: استفاده از روش داده‌های تابلویی

جدول ۷- آزمون چاو

مدل رگرسیونی	آماره	احتمال	نتیجه آزمون	
اول	۲/۹۲۲	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	مدل پانل
دوم	۲/۹۲۱	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	مدل پانل
سوم	۲/۹۴۱	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	مدل پانل
چهارم	۲/۸۹۲	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	مدل پانل
پنجم	۲/۸۹۴	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	مدل پانل
ششم	۲/۹۰۵	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	مدل پانل

با توجه به سطح معناداری، نتایج آزمون چاو نشان می‌دهد فرض H_0 (مدل تلفیقی) تایید نمی‌شود. به بیان دیگر، آثار فردی یا گروهی وجود دارد و باید از روش داده‌های تابلویی (پانل) برای برآورد مدل رگرسیونی تحقیق استفاده شود که در ادامه برای تعیین نوع مدل پانل (با اثرات تصادفی یا اثرات ثابت) از آزمون هاسمن استفاده می‌شود.

پس از مشخص شدن اینکه عرض از مبدأ برای سال‌های مختلف یکسان نیست، باید روش استفاده در برآورد مدل (اثرات ثابت یا تصادفی) تعیین گردد. که بدین منظور از آزمون هاسمن استفاده گردید.

آزمون هاسمن

فرض ۰: روش اثرات تصادفی.

فرض ۱: روش اثرات ثابت

جدول ۸-آزمون هاسمن

مدل رگرسیونی	آماره کای دو	احتمال	نتیجه آزمون
اول	۱۸/۹۲۷	۰/۰۰۰	رد فرض صفر پانل با اثرات ثابت
دوم	۱۷/۱۷۸	۰/۰۰۰	رد فرض صفر پانل با اثرات ثابت
سوم	۱۶/۹۱۵	۰/۰۰۰	رد فرض صفر پانل با اثرات ثابت
چهارم	۱۹/۶۰۹	۰/۰۰۰	رد فرض صفر پانل با اثرات ثابت
پنجم	۱۹/۷۹۹	۰/۰۰۰	رد فرض صفر پانل با اثرات ثابت
ششم	۱۹/۲۳۱	۰/۰۰۰	رد فرض صفر پانل با اثرات ثابت

نتایج نشان داده که آماره کای دو آزمون هاسمن برای مدل‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد کمتر از ۵ درصد است که معنی دار می‌باشند که حاکی از تایید فرضیه H_1 می‌باشد، لذا با توجه به آزمون هاسمن برازش مدل رگرسیونی این تحقیق با استفاده از مدل داده‌های پانل به روش اثرات ثابت خواهد بود.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول

$$EA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Duality_{i,t} + \beta_2 Roa_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Grow_{i,t} + \beta_6 Big4_{i,t} + \varepsilon_{j,t}$$

جدول (۹): اطلاعات بدست آمده از مدل سازی فرضیه اول

متغیر	نماد	B	t-value	prop
دوگانگی مدیر عامل	Duality	-۰,۴۷۶	-۳,۵۰۲	۰,۰۰۰
سودآوری	ROA	۳,۲۴۵	۲,۷۰۰	۰,۰۱۰
اندازه شرکت	Size	-۱,۰۷۴	-۱,۹۶۹	۰,۰۴۸
اهرم مالی	Leverage	۰,۷۰۷	۰,۸۵۹	۰,۳۹۰
نرخ رشد	Growth	۱,۳۳۹	۲,۴۴۹	۰,۰۱۴
حسابرس بزرگ در شرکت ها	Big4	۰,۶۰۳	۰,۶۸۷	۰,۴۹۲

نتیجه: طبق آزمون انجام شده، ضریب معناداری متغیر دوگانگی مدیر عامل (۰/۰۰۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد، و منفی بودن علامت ضریب رگرسیونی متغیر دوگانگی مدیر عامل (۰/۴۷۶)، نشان از رابطه معکوس متغیر مستقل با وابسته دارد، در نتیجه دوگانگی مدیر عامل بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معنادار معکوس دارد.

فرضیه دوم

$$EA_{it} = \beta_0 + \beta_1 Acsiz_{it} + \beta_2 Roa_{it} + \beta_3 Size_{it} + \beta_4 Lev_{it} + \beta_5 Grow_{it} + \beta_6 Big4_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول (۱۰): اطلاعات بدست آمده از مدل سازی فرضیه دوم

متغیر	نماد	B	t-value	prop
اندازه کمیته حسابرسی	AC size	۰,۷۹۴	۱,۹۸۱	۰,۰۴۰
سودآوری	ROA	۲,۸۴۹	۳,۶۱۵	۰,۰۰۰
اندازه شرکت	Size	-۱,۳۶۵	-۲,۲۲۸	۰,۰۳۰
اهرم مالی	Leverage	-۰,۹۱۴	-۰,۴۲۹	۰,۶۶۷
نرخ رشد	Growth	۱,۴۲۷	۲,۶۲۰	۰,۰۰۹
حسابرس بزرگ در شرکت ها	Big4	۰,۵۵۴	۰,۶۳۱	۰,۵۲۷

تفسیر: طبق آزمون انجام شده، ضریب معناداری متغیر اندازه کمیته حسابرسی (۰/۰۴۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد، و مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی متغیر اندازه کمیته حسابرسی (۰/۷۹۴)، نشان از رابطه مستقیم متغیر مستقل با وابسته دارد، در نتیجه اندازه کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معنادار مستقیم دارد.

فرضیه سوم

$$EA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Acind_{i,t} + \beta_2 Roa_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Grow_{i,t} + \beta_6 Big4_{i,t} + \varepsilon_{j,t}$$

جدول (۱۱): اطلاعات بدست آمده از مدل سازی فرضیه سوم

prop	t-value	B	نماد	متغیر
۰,۰۰۰	۴,۶۴۲	۳,۳۸۴	ACIND	استقلال کمیته حسابرسی
۰,۰۳۸	۴,۶۴۲	۲,۷۱۶	ROA	سود آوری
۰,۰۰۰	-۳,۱۴۰	-۲,۳۶۲	Size	اندازه شرکت
۰,۰۶۲	-۰,۴۳۶	-۰,۹۲۸	Leverage	اهرم مالی
۰,۰۰۶	۲,۷۵۰	۱,۵۰۳	Growth	نرخ رشد
۰,۵۰۳	۰,۶۶۹	۰,۵۸۶	Big4	حسابرس بزرگ در شرکت ها

تفسیر: طبق آزمون انجام شده، ضریب معناداری متغیر استقلال کمیته حسابرسی (۰/۰۰۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد، و مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی متغیر استقلال کمیته حسابرسی (۳/۳۸۴)، نشان از رابطه مستقیم متغیر مستقل با وابسته دارد، در نتیجه استقلال کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معنادار مستقیم دارد.

فرضیه چهارم:

$$EA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Duality_{i,t} + \beta_2 Spau_{i,t} + \beta_3 Duality_{i,t} * Spau_{i,t} + \beta_4 Roa_{i,t} + \beta_5 Size_{i,t} + \beta_6 Lev_{i,t} + \beta_7 Grow_{i,t} + \beta_8 Big4_{i,t} + \varepsilon_{j,t}$$

جدول (۱۲): اطلاعات بدست آمده از مدل سازی فرضیه چهارم

prop	t-value	B	نماد	متغیر
۰,۰۱۳	-۲,۹۸۵	-۰,۲۹۸	Duality	دوگانگی مدیر عامل
۰,۰۱۳	-۲,۹۸۵	-۰,۲۹۸	Spau	تخصص حسابرس در صنعت
۰,۰۰۰	-۵,۷۴۸	-۱,۴۰۶	Dual*Spau	تخصص حسابرس در صنعت بر دوگانگی مدیر عامل
۰,۰۰۷	۲,۶۲۶	۲,۹۱۰	Roa	سود آوری
۰,۰۴۶	-۱,۹۷۲	-۲,۲۳۶	size	اندازه شرکت
۰,۰۴۸	-۰,۴۵۵	-۰,۹۷۱	Leverage	اهرم مالی
۰,۰۱۱	۲,۵۴۸	۱,۳۹۱	Growth	نرخ رشد
۰,۰۶۴	۰,۷۳۱	۰,۶۴۷	BIG4	حسابرس بزرگ در شرکت ها

تفسیر: طبق آزمون انجام شده، ضریب معناداری متغیر تخصص حسابرس در صنعت بر دوگانگی مدیر عامل (۰/۰۰۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه چهارم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد، و منفی بودن علامت ضریب رگرسیونی متغیر تخصص حسابرس در صنعت بر دوگانگی مدیر عامل (۱/۴۰۶)، نشان از رابطه معکوس متغیر مستقل با وابسته دارد، در نتیجه تخصص حسابرس بر ارتباط بین دوگانگی مدیر عامل و بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معنادار معکوس دارد.

فرضیه پنجم

$$EA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACsize_{i,t} + \beta_2 Spau_{i,t} + \beta_3 ACsize_{i,t} * Spau_{i,t} + \beta_4 Roa_{i,t} + \beta_5 Size_{i,t} + \beta_6 Lev_{i,t} + \beta_7 Grow_{i,t} + \beta_8 Big4_{i,t} + \varepsilon_{j,t}$$

جدول ۱۳- اطلاعات بدست آمده از مدل سازی فرضیه پنجم

prop	t-value	B	نماد	متغیر
۰,۰۰۰	۴,۵۸۸	۲,۴۹۰	ACsize	اندازه کمیته حسابرسی
۰,۰۰۰	۳,۴۶۳	۱,۹۱۱	Spau	تخصص حسابرس در صنعت
۰,۰۰۰	۵,۶۲۱	۰,۷۸۰	ACsize*Spau	تخصص حسابرس در صنعت بر اندازه کمیته حسابرسی
۰,۰۳۸	۲,۰۳۶	۲,۹۰۸	Roa	سود آوری
۰,۰۰۵	-۲,۸۹۲	-۰,۳۶۴	size	اندازه شرکت
۰,۶۶۴	-۰,۴۳۳	-۰,۹۲۲	Leverage	اهرم مالی
۰,۰۰۹	۲,۶۰۰	۱,۴۲۰	Growth	نرخ رشد
۰,۴۹۷	۰,۶۷۹	۰,۶۰۰	BIG4	حسابرس بزرگ در شرکت ها

طبق آزمون انجام شده، ضریب معناداری متغیر تخصص حسابرس در صنعت بر اندازه کمیته حسابرسی (۰/۰۰۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه پنجم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد، و مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی متغیر تخصص حسابرس در صنعت بر اندازه کمیته حسابرسی (۰/۷۸۰)، نشان از رابطه مستقیم متغیر مستقل با وابسته دارد، در نتیجه تخصص حسابرس بر ارتباط بین اندازه کمیته حسابرسی و بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معنادار مستقیم دارد.

فرضیه ششم

$$EA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Acind_{i,t} + \beta_2 Spau_{i,t} + \beta_3 Acind_{i,t} * Spau_{i,t} + \beta_4 Roa_{i,t} + \beta_5 Size_{i,t} + \beta_6 Lev_{i,t} + \beta_7 Grow_{i,t} + \beta_8 Big4_{i,t} + \varepsilon_{j,t}$$

جدول (۱۴): اطلاعات بدست آمده از مدل سازی فرضیه ششم

prop	t-value	B	نماد	متغیر
۰,۰۳۹	۲,۰۶۲	۴,۷۱۰	ACIND	استقلال کمیته حسابرسی
۰,۰۰۰	۳,۸۶۰	۰,۰۲۰	Spau	تخصص حسابرس در صنعت
۰,۰۰۰	۳,۸۶۰	۰,۰۱۰	ACIND*SPAU	تخصص حسابرس در صنعت * استقلال کمیته حسابرسی
۰,۰۰۰	۴,۴۳۹	۲,۲۹۴	Roa	سود آوری
۰,۰۳۹	-۱,۹۹۱	-۱,۶۳۲	size	اندازه شرکت
۰,۶۲۹	-۰,۴۸۳	-۱,۰۲۸	Leverage	اهرم مالی
۰,۰۰۷	۲,۷۰۵	۱,۴۸۲	Growth	نرخ رشد
۰,۴۳۴	۰,۷۸۱	۰,۶۸۹	BIG4	حسابرس بزرگ در شرکت ها

تفسیر: طبق آزمون انجام شده، ضریب معناداری متغیر تخصص حسابرس در صنعت بر استقلال کمیته حسابرسی (۰/۰۰۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه ششم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد، و مثبت بودن علامت ضریب رگرسیونی متغیر تخصص حسابرس در صنعت بر استقلال کمیته حسابرسی (۰/۰۱۰)، نشان از رابطه مستقیم متغیر مستقل با وابسته دارد، در نتیجه تخصص حسابرس بر ارتباط بین استقلال کمیته حسابرسی و بر به موقع بودن گزارشگری مالی تأثیر معنادار مستقیم دارد.

نتیجه گیری و پیشنهادات

با توجه به تأیید فرضیه اول مبنی بر تأثیر معکوس دوگانگی مدیر عامل بر به موقع بودن گزارشگری مالی، پیشنهاد می شود سازمان بورس اوراق بهادار به نقش انواع متغیرهای حاکمیتی از جمله دوگانگی مدیر عامل در ارائه اطلاعات به موقع توجه بیشتری داشته باشد که برای این منظور رتبه بندی شرکت ها بر اساس قدرت حاکمیت می تواند مفید واقع شود.

با توجه به تأیید فرضیه دوم مبنی بر تأثیر مستقیم اندازه کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی، نشان می دهد که شرکت هایی که دارای کمیته حسابرسی بیشتر و قوی تری هستند، گزارش های به موقع تری را ارائه می کنند ولی شرکت هایی که در ساختار سازمانی آنها حسابرس داخلی وجود دارد، علاقه کمتری به ارائه گزارش دارند؛ بنابراین پیشنهاد می شود حسابرسان داخلی شرکت ها در ارائه گزارش های مالی اهتمام به خرج دهند.

با توجه به تأیید فرضیه سوم مبنی بر تأثیر مستقیم استقلال کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارشگری مالی، نشان می دهد که شرکت هایی که دارای کمیته حسابرسی های مستقل از

حسابرسان داخلی شرکت را دارند، می توانند باعث تسریع و گزارش اطلاعات مالی قوی تری به شرکت شوند؛ بنابراین پیشنهاد می شود برای شرکت هایی که در این زمینه و در ارائه زودتر اطلاعات مالی فعالیت بیشتری دارند، مشوق بازار اوراق بهادار در نظر گرفته شود.

با توجه به تأیید فرضیه چهارم مبنی بر تأثیر معکوس تخصص حسابرس بر ارتباط بین دوگانگی مدیرعامل و بر به موقع بودن گزارشگری مالی، نشان می دهد اگر شرکت توسط یک مدیرعامل با اختیار همه جانبه کنترل نشود؛ حسابرسان به دریافت گزارش مقبول از سمت خود اقدام می کنند که نتیجه معکوس را در بردارد؛ بنابراین به شرکت ها پیشنهاد می گردد بر پایه معیار مزبور و گزارش مقبول حسابرس به تنهایی اتکا ننموده و سایر معیارها را در نظر بگیرند تا بهترین و صحیح ترین تصمیمات را برای این منظور و استفاده کنندگان اطلاعات اتخاذ نمایند.

با توجه به تأیید فرضیه پنجم و ششم مبنی بر تأثیر مستقیم تخصص حسابرس بر ارتباط بین اندازه و استقلال کمیته حسابرسی و بر به موقع بودن گزارشگری مالی، که نشان می دهد تخصص حسابرسان در ارائه گزارش حسابرس بر رفتار مخاطبین و مدیران خود تأثیرگذار است و ممکن است اگر گزارش ارائه شده اثربخش نباشد منجر به واکنش اشتباه شود، لیکن در رابطه با کلیه صنایع فعال در عرصه اقتصاد کشور می توان به دستگاه های نظارت که، بر کیفیت کار مؤسسات حسابرسی همچون جامعه حسابداران رسمی رسیدگی دارند پیشنهاد نمود از طریق بررسی هم تایان و انواع شاخصه ای نظام راهبردی (از جمله اندازه و استقلال کمیته حسابرسی) روی مؤسسات حسابرسی نظارت بیشتری اعمال نمایند تا بتوانند کیفیت گزارش حسابرسی و ارائه به موقع آن را بهبود دهند و در سایه ای ایفای صحیح نقش اعتباربخشی حسابرسان و بالاتر بردن کیفیت حسابرسی در جهت عدم ارائه گزارش مقبول گامی برداشته باشند.

منابع

- احمدپور، احمد، محمد جواد زارع بهنمیری و کرامت‌اله حیدری رستمی (۱۳۹۴). "بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت بر ریسک سقوط قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". فصلنامه‌ی بورس اوراق بهادار، سال ۷، شماره‌ی ۲۸، صص ۴۵-۲۹.
- ابراهیمی کردلر، علی و جوانی قلندری، موسی (۱۳۹۵). "تأثیر تخصص حسابرس بر کیفیت سود و همزمانی قیمت سهام". فصلنامه‌ی بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره‌ی ۲۳، شماره‌ی ۲، صص ۱۳۷-۱۵۴.
- اسدی، غلامحسین، باغومیان، رافیک، کامرانی، جواد (۱۳۹۱). "بررسی رابطه بین ویژگی‌های شرکت و به موقع بودن گزارشگری مالی میان دوره‌ای"، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال دهم، شماره ۳۳، بهار ۱۳۹۱، صص ۱۴۶-۱۱۹.
- اسماعیل زاده مقری، علی، جلیل، محمد و عباس زند عباس زاده، (۱۳۸۹)، "بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر کیفیت سود در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله حسابداری مدیریت، سال سوم، شماره هفتم، زمستان، صص ۷۹-۹۱.
- اعتمادی، حسین؛ آذر، عادل؛ ناظمی اردکانی، مهدی (۱۳۹۱). "بررسی نقش تخصص حسابرس در صنعت بر مدیریت واقعی سود و عملکرد عملیاتی آتی". مجله دانش حسابداری، سال اول، شماره ۱. توکل نیا، اسماعیل (۱۳۹۶). تخصص حسابرس در صنعت، جریان نقد آزاد و مدیریت سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته. فصلنامه علمی-پژوهشی بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۴۱، ۲۴ (۱).
- جباری، حسین؛ گمرکی، ایمان (۱۳۹۶). بررسی نقش تعدیلی ارتباطات سیاسی بر رابطه بین ابعاد حاکمیت شرکتی و محافظه کاری حسابداری شرطی پایان نامه کارشناسی ارشد. آزاد کهنوج.
- اعتمادی، حسین؛ یاراحمدی، اکرم، ۱۳۹۲، "بررسی عوامل مؤثر بر گزارشگری میان‌دوره‌ای به موقع در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". مجله علوم اجتماعی، و انسانی دانشگاه شیراز، دوره نوزدهم، شماره دوم، پیاپی ۸۷، ۳۸-۹۹.
- اسماعیل پور، مجید؛ ۱۳۹۰. راهنمایی سرمایه گذاری در بورس تجزیه و تحلیل صورت های مالی، چاپ اول، انتشارات موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی.
- بیات، علی؛ علی احمدی، سعید (۱۳۹۳). "تأخیر حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ششم.
- بذرافشان، صادق (۱۳۹۴)، "بررسی و فراتحلیل تخصص حسابرس و کیفیت گزارشگری مالی". مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال ششم، شماره سوم، صص: ۹۹-۱۱۸.

بزرگ اصل، موسی، (۱۳۸۸). حسابداری میانه صورت های مالی جلد اول، سازمان حسابرسی تهران، چاپ هفتم

ستایش. محمدحسین، ابراهیمی. فهیمه (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه دانش حسابداری، شماره ۸، صص ۴۸-۳۱.

حسینی، سعید، ۱۳۹۳، حاکمیت شرکتی و حمایت از سهامداران، مجموعه مقالات همایش راهبری شرکتی، انتشارات بورس اوراق بهادار تهران.

برزیده، فرخ؛ معیری، مرتضی، (۱۳۹۵). "عوامل موثر بر به موقع بودن گزارش مالی". فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۱۶.

نائب تهرانی، مهدی، (۱۳۹۴). مدیریت فن آوری اطلاعات. تدین، شبنم، تهران، مهربان نشر، چاپ اول، صص ۲۹

توکل نیا، اسماعیل. (۱۳۹۶). "تخصص حسابرسان در صنعت، جریان نقد آزاد و مدیریت سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته". فصلنامه علمی-پژوهشی بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۴۱، ۲۴(۱).

حساس یگانه، یحیی. (۱۳۸۴) "مبانی نظری حاکمیت شرکتی"، حسابدار، سال بیستم، شماره ۱۶۸، صص ۵۷-۱۰.

Deakin, S. and Konzelmann, S. J. (2010). Learning from Enron. Corporate Governance, 12: 134-142.

Defond, M. L., & Hung, M. (2004). "Investor protection and corporate governance: Evidence from worldwide CEO turnover". Journal of Accounting Research, 42(2), 269-312

Dogan, Mustafa. , Coskun, Ender. , Celik, orhan. (2007). "Is Timing of Financial Reporting Related to Firm Performance?-An Examination on ISE Listed Companies". International Research Journal of Finance and Economics, 12, 222-233.

Elaoud, A., & Jarbou, A. (2017). "Auditor specialization, accounting information quality and investment efficiency". Research in International Business and Finance, 42, 616-629.

Hendrickson, E. S. and M. F. Van Breda. (1992). Accounting Theory. 5th Edition, Southern Methodist University Press.

Ibrahim Eldomairy, Tarek. Associate Professor of publishing, Inc, 2009. 28. Finance Department – Euro Journal.

Iyoha, Francis. O. (2014). "Company Attributes and The Timeliness Of Financial Reporting In Nigeria". Business Intelligence Journal, 5(1).

Kenedy.D.T, Joseph gras, Y, Leaby.AB, Tavana.M, (1995). "An Investigation of the Relative Importance Attached to the Qualitative characteristics in the SFAC2 Hierarchy", Accounting Enquiries. vo14.

- Khairul, Anuar Kamarudin,. Wan, Adibah,. Wan, Ismail,. Zuraini, Yaacob,. Siti Salmah Abu Bakar (2018). "Auditor Specialization and Its Influence on the Association between Governance and the Timeliness of Financial Reporting". Springer Nature Singapore Pte Ltd. https://doi.org/10.1007/978-981-10-6926-0_6.
- Kend, M., (2008), "Client Industry Audit Expertise: Towards A Better Understanding", Pacific Accounting Review, Vol. 20, PP. 49-62.
- Rashad Abdel-Khalik, Doug Snowball), "The Effects of Certain Internal Audit Variables on the the Planning of External Audit Programs Author(s)", The Accounting Review, Vol. LVIII No.

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 license.